

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 602/2023-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Elenou Lalíkovou, advokátkou, Podbrezovská 34, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 32D/5/2021 z 26. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. júla 2022 (podanou na poštovú prepravu 8. júla 2022, pozn.) domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), porušenia zákazu diskriminácie podľa čl. 14 dohovoru v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol“) a porušenia zákazu zneužitia práva podľa čl. 17 dohovoru. Sťažovateľ zároveň namieta porušenie princípov právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy. Tieto práva mali byť podľa sťažovateľa porušené uznesením Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (jeho disciplinárneho senátu) (ďalej len „najvyšší správny súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu správne súdu na ďalšie konanie. Žiada tiež priznať primerané finančné zadost'učinenie vo výške 50 000 eur a náhradu trov konania.

2. Proti sťažovateľovi ako sudcovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) je vedené disciplinárne konanie pre závažné disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 2 písm. b) v spojení s § 116 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

č. 385/2000 Z. z.“). Disciplinárny senát pri Súdnej rade Slovenskej republiky (ďalej len „disciplinárny senát“) rozhodnutím č. k. 3Ds 4/2018 z 28. januára 2020 disciplinárne konanie zastavil podľa § 124 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z. z., a to na základe oznámenia Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 8. januára 2020, podľa ktorého sťažovateľovi zanikla funkcia sudcu v zmysle § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. k 31. decembru 2019.

3. Podľa § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. novelizovaného zákonom č. 282/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 282/2019 Z. z.“), účinným od 15. októbra 2019: „*Sudca sa môže funkcie sudcu vzdať písomným oznámením prezidentovi. Funkcia sudcu v takom prípade zaniká uplynutím kalendárneho mesiaca, v ktorom bolo písomné oznámenie o vzdaní sa funkcie doručené prezidentovi. Za vzdanie sa funkcie sudcu sa považuje aj podpísanie vyhlásenia, v ktorom sudca vyjadrí súhlas so svojou kandidatúrou na kandidátnej listine politickej strany alebo politického hnutia vo voľbách do národnej rady a vo voľbách do európskeho parlamentu podľa osobitného predpisu. V prípade podľa predchádzajúcej vety je Štátna komisia pre voľby a kontrolu financovania politických strán podľa osobitného predpisu povinná doručiť prezidentovi kópiu vyhlásenia sudcu, v ktorom sudca vyjadrí súhlas so svojou kandidatúrou na kandidátnej listine politickej strany alebo politického hnutia vo voľbách do národnej rady alebo vo voľbách do európskeho parlamentu podľa osobitného predpisu do piatich dní odo dňa, kedy jej bola doručená kandidátna listina, ktorej prílohou podľa osobitného predpisu je takéto vyhlásenie sudcu; vyhlásenie môže prezidentovi doručiť aj dotknutý sudca bez toho, aby tým bola dotknutá povinnosť Štátnej komisie pre voľby a kontrolu financovania politických strán podľa tejto vety; doručenie vyhlásenia sudcu prezidentovi Štátnou komisiou pre voľby a kontrolu financovania politických strán alebo dotknutým sudcom podľa tejto vety sa považuje za doručenie vzdaní sa funkcie sudcu prezidentovi pre účely prvej vety.*“

4. Proti rozhodnutiu disciplinárneho senátu podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom uviedol, že funkcia sudcu mu nezanikla, pretože zákon č. 282/2019 Z. z. (ktorý sťažovateľ označil za „lex [REDAKOVANÉ]“) nadobudol účinnosť 15. októbra 2019. Sťažovateľ urobil vyhlásenie, ktorým súhlasil s kandidatúrou na kandidátnej listine politickej strany [REDAKOVANÉ] 7. októbra 2019 pred notárom. Podľa sťažovateľa bolo vyhlásenie urobené pred účinnosťou zákona č. 282/2019 Z. z., a preto nemožno tento zákon na sťažovateľov prípad aplikovať, inak by išlo o retroaktívne pôsobenie zákona. Zároveň poukazoval na rozpor zákona č. 282/2019 Z. z. s ustanoveniami čl. 146 ústavy, čl. 30 ods. 4, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru. V podanom odvolaní sa sťažovateľ domáhal, aby odvolací disciplinárny senát napadnuté rozhodnutie zrušil a vo veci sám rozhodol (o prerušení konania) alebo vec vrátil disciplinárnemu senátu na ďalšie konanie. Zároveň navrhol, aby disciplinárny senát využil svoju právomoc obrátiť sa na ústavný súd s návrhom na vyslovenie nesúladu zákona č. 282/2019 Z. z. s ústavou, keďže podľa jeho názoru je vyriešenie tejto otázky zásadným spôsobom relevantné pre konečné rozhodnutie vo vedenom disciplinárnom konaní.

5. Výrokom I napadnutého uznesenia rozhodol najvyšší správny súd tak, že zamietol návrh sťažovateľa na prerušenie disciplinárneho konania a podanie návrhu ústavnému súdu podľa čl. 125 ústavy. Výrokom II napadnutého uznesenia disciplinárne konanie prerušil s ohľadom na § 27 ods. 5 v spojení s § 46 ods. 5 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok)

v znení neskorších predpisov (ďalej len „disciplinárny súdny poriadok“), podľa ktorého sa disciplinárne konanie prerušuje aj vtedy, ak disciplinárne obvinenému zanikla funkcia vzdaním sa alebo ak bol odvolaný na vlastnú žiadosť; v disciplinárnom konaní sa pokračuje, ak bol disciplinárne obvinený opätovne vymenovaný do funkcie. Podľa najvyššieho správneho súdu spornou bola otázka, či vyhlásenie datované pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 282/2019 Z. z. mohlo vyvolať následky predpokladané § 19 treťou vetou zákona č. 385/2000 Z. z. (v znení zákona č. 282/2019 Z. z.), a teda či u sťažovateľa došlo k zániku funkcie sudcu. Najvyšší správny súd poukázal na uznesenie ústavného súdu č. k. II. ÚS 349/2021, v ktorom ústavný súd uzavrel, že *„Odvolací disciplinárny senát pri posudzovaní vyhlásenia vychádzal z dátumu, keď bolo toto vyhlásenie predložené Štátnej komisii (1. decembra 2019), teda po účinnosti novely vykonanej zákonom č. 282/2019 Z. z.. Sťažovateľ teda v čase predloženia svojho vyhlásenia Štátnej komisii vedel o následkoch tohto predloženia a o tom, že s jeho predložením je spojený zánik funkcie sudcu a musel byť s týmito následkami uzrozmeneý. Nemôže ísť teda o retroaktívne pôsobenie novely vykonanej zákonom č. 282/2019 Z. z., ako tvrdí sťažovateľ. Dátum uvedený vo vyhlásení, ktoré sťažovateľ podpísal 7. októbra 2019, teda pred účinnosťou novely vykonanej zákonom č. 282/2019 Z. z., nemá v tomto kontexte žiadnu relevanciu.“* Pokiaľ ide o sťažovateľov návrh na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov, najvyšší správny súd poukázal na svoje skoršie rozhodnutie č. k. 31D/7/2021 z 29. marca 2022. V tomto rozhodnutí poukazyval najvyšší správny súd v prvom rade na to, že § 4 a § 46 ods. 5 disciplinárneho súdneho poriadku pripúšťajú podanie návrhu ústavnému súdu len vtedy, ak ide o právny predpis, ktorý je rozhodujúci pre rozhodovanie o vine a treste. V tejto veci však disciplinárne obvinený žiada, aby najvyšší správny súd namietal ustanovenie, ktoré upravuje osobný status disciplinárne obvineného, teda jeho postavenie sudcu. Tiež konštatoval, že sťažovateľovi zanikla funkcia sudcu 31. decembra 2019 v dôsledku v tom čase platného a účinného § 19 zákona č. 385/2000 Z. z., a aj v prípade, ak by ústavný súd derogoval časti tohto ustanovenia doplnené zákonom č. 282/2019 Z. z., taká derogácia by mala účinky len do budúcnosti.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti namieta, že dosiaľ mu nebolo z Kancelárie prezidenta Slovenskej republiky, resp. iného štátneho orgánu, doručené rozhodnutie či oznámenie o zániku funkcie sudcu. Napadnuté uznesenie je podľa sťažovateľa zjavne neústavné, lebo najvyšší správny súd mal podľa sťažovateľa jeho vec riadne prejednať a rozhodnúť, a to tak, že sťažovateľa oslobodí spod návrhu na začatie disciplinárneho stíhania.

7. Sťažovateľ poukazuje na nesprávny a retroaktívny výklad zákona č. 385/2000 Z. z. Argumentuje tým, že vyhlásenie o súhlase s kandidatúrou urobil 7. októbra 2019, teda pred účinnosťou zákona č. 282/2019 Z. z., a preto nebolo možné na jeho situáciu tento zákon aplikovať kvôli zákazu retroaktívneho pôsobenia právnych noriem. Sťažovateľ tvrdí, že funkciu sudcu má len prerušenú z dôvodu nástupu na starobný dôchodok, pričom prerušenie výkonu funkcie sudcu nespôsobuje prerušenie disciplinárneho konania. Disciplinárny senát má v takom prípade povinnosť vec meritórne prejednať a rozhodnúť. Sťažovateľ následne uvádza dôvody, pre ktoré považuje zákon č. 282/2019 Z. z. za neústavný.

8. Tretí okruh argumentácie sťažovateľa smeruje k námietke, že najvyšší správny súd nepredložil vec ústavnému súdu, aby posúdil súlad zákona č. 282/2019 Z. z. s ústavou. Zastáva názor, že aj na disciplinárny senát najvyššieho správneho súdu sa vzťahuje povinnosť podľa čl. 144 ods. 2 ústavy predložiť vec ústavnému súdu, ak sa domnieva, že právny predpis, ktorý má aplikovať, je v rozpore s ústavou. Ignorovanie tohto postupu spôsobilo nielen porušenie sťažovateľovho práva na spravodlivý proces, ale aj práva na zákonného sudcu. Podľa sťažovateľa ide o výkon svojvôle konajúceho senátu, ktorý je v právnom štáte zakázaný (čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy). Preto najvyšší správny súd pochybil, keďže sťažovateľ apeloval na ústavno-konformný výklad a konajúci senát sa nezaoberal hlbšie a preskúmateľne tým, či by v danom prípade nemal vec predložiť ústavnému súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru výrokom I napadnutého uznesenia najvyššieho správneho súdu:

9. Najvyšší správny súd v súvislosti s návrhom sťažovateľa „... využiť zákonnú kompetenciu (právomoc) obrátiť sa na Ústavný súd s návrhom na vyslovenie nesúladu právneho predpisu“ poukazuje na § 283 ods. 5 Trestného poriadku (ďalej len „TP“) (podľa § 318 ods. 1 TP sa použije aj na konanie o odvolaní, pozn.), podľa ktorého súd preruší trestné stíhanie (t. j. v tomto prípade disciplinárne konanie), ak sa domnieva, že všeobecne záväzný právny predpis nižšej právnej sily, ktorého použitie je v danej trestnej veci rozhodujúce pre rozhodovanie o vine a treste, je v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, a podá návrh na začatie konania pred ústavným súdom.

10. Ďalej odkázal na svoje skoršie rozhodnutie č. k. 31D/7/2021 z 29. marca 2022, v ktorom okrem iného uviedol: „Už citované ustanovenia, ktoré sa podľa § 4 D. s. p. majú použiť aj v konaní o odvolaní podľa § 46 ods. 5 D. s. p., tak už svojim znením obmedzujú možnosť disciplinárneho senátu najvyššieho správneho súdu podať návrh ústavnému súdu. Tieto ustanovenia totiž pripúšťajú takýto návrh len vtedy, ak ide o právny predpis, ktorý je rozhodujúci pre rozhodovanie o vine a treste. V tu prerokovanej veci však disciplinárne obvinený žiada, aby najvyšší správny súd podal návrh na vyslovenie nesúladu ustanovenia, ktoré upravuje osobný status disciplinárne obvineného, teda jeho postavenie sudcu...“

11. Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov pochádzajúci od všeobecného súdu má nenahraditeľné miesto v systéme špecifickej a koncentrovanej súdnej kontroly ústavnosti, pretože je nástrojom ochrany konkrétneho jednotlivca priamo pred legislatívnou mocou, pričom rozhodnutie má všeobecne záväzné derogačné účinky. V slovenskom ústavnom systéme je táto nenahraditeľnosť zároveň umocnená tým, že jednotlivec nemôže prostredníctvom ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy nárokovovo vyvolať konanie o súlade právnych predpisov a na podanie návrhu na vyslovenie nesúladu zákona s ústavou alebo kvalifikovanými medzinárodnými zmluvami nemá k dispozícii ani *actio popularis* (PL. ÚS 12/2012).

12. Citovaný § 283 ods. 5 TP je vykonávacím predpisom vo vzťahu k čl. 144 ods. 2 ústavy, podľa ktorého: „*Ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1. Právny názor ústavného súdu obsiahnutý v rozhodnutí je pre súd záväzný.*“

13. Právomoc všeobecných súdov podať na ústavný súd návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy nie je absolútna. Vzniká len vtedy, ak sú kumulatívne splnené dve podmienky:

- nesúlad všeobecne záväzného právneho predpisu nižšej ako ústavnej sily s ústavou sa spája s „prejednanou vecou“, a preto sa očakáva jeho priamy účinok na rozhodnutie v konkrétnom spore – podmienka prejudiciality (aplikovateľnosti) napadnutej právnej úpravy;
- „súd sa domnieva“, že medzi všeobecne záväzným právnym predpisom nižšej právnej sily a ústavou je nesúlad.

14. Všeobecný súd teda nemôže napadnúť akýkoľvek zákon alebo ustanovenie zákona, o ktorom by teoreticky mohol mať pochybnosti, ale na rozdiel od iných procesne legitimovaných subjektov podľa čl. 130 ods. 1 ústavy môže napadnúť len taký zákon, ktorého aplikácia pripadá do úvahy vo veci, ktorý prerokúva (PL. ÚS 12/2012). Legitimácia všeobecného súdu na podanie návrhu na začatie konania pred ústavným súdom predpokladá spojitosť konania pred všeobecným súdom vyjadrenú tak, že podaniu návrhu musí prechádzať rozhodovacia činnosť takeého súdu. V tejto rozhodovacej činnosti ako zákonom upravenom postupe je potrebné podľa úsudku všeobecného súdu vyložiť a použiť všeobecne záväzný právny predpis, ktorého vyslovenie nesúladu s ústavou, so zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná, všeobecný súd mieni uplatniť v návrhu na začatie konania pred ústavným súdom. Túto rozhodovaciu činnosť všeobecného súdu chápe preto ústavný súd ako postup, v ktorom po začatí konania všeobecný súd smeruje k rozhodnutiu vo veci samej, t. j. k výroku o tom, čo je požadované v návrhu na začatie konania a v jeho odôvodnení. Interpretácia a aplikácia ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorého vyslovenie nesúladu všeobecný súd uplatňuje v návrhu na začatie konania pred ústavným súdom, musí zároveň v tomto postupe vytvárať právny základ pre jeho rozhodnutie v danej veci (PL. ÚS 28/05).

15. Z doručenej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ namieta neústavnosť § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. Z tohto ustanovenia vyplýva, že v prípade doručenia prezidentovi písomného vyhlásenia sudcu, v ktorom tento vyjadrí súhlas so svojou kandidatúrou na kandidátnej listine politickej strany alebo politického hnutia vo voľbách do národnej rady a vo voľbách do Európskeho parlamentu podľa osobitného predpisu, nastanú predpokladané účinky (zánik funkcie sudcu) *ex lege* – priamo zo zákona („... *funkcia sudcu v takom prípade zaniká...*“). O zániku funkcie sudcu teda nerozhoduje žiadny súd ani iný orgán verejnej moci, a nie je ani trestom, ktorý ukladá disciplinárny senát najvyššieho správneho súdu ako sankciu v disciplinárnom konaní.

16. Podľa § 27 ods. 5 disciplinárneho súdneho poriadku sa disciplinárne konanie prerušuje okrem iného aj vtedy, ak disciplinárne obvinenému zanikla funkcia vzdaním sa alebo ak bol odvolaný na vlastnú žiadosť; v disciplinárnom konaní sa pokračuje, ak bol disciplinárne obvinený opätovne vymenovaný do funkcie.

17. Z dikcie tohto ustanovenia vyplýva, že aj k prerušeniu disciplinárneho konania dochádza priamo zo zákona („... *sa disciplinárne konanie prerušuje...*“), t. j. aj bez toho, aby toto prerušenie najvyšší správny súd konštatoval. V prípade opätovného vymenovania do funkcie sa disciplinárne konanie obnovuje, čo znamená, že o vine a treste bude v prípade obnovenia disciplinárneho konania rozhodnuté bez ohľadu na predchádzajúce prerušenie a bez ohľadu na dôvod tohto prerušenia. Aplikácia § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. tak *de facto* na konečné rozhodnutie v disciplinárnom konaní nemá žiadny vplyv.

18. Ak § 283 ods. 5 TP upravuje povinnosť súdu podať návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy v prípade, ak má pochybnosti o ústavnosti právneho predpisu, „*ktorého použitie je v danej trestnej veci rozhodujúce pre rozhodovanie o vine a treste*“, je nutné konštatovať, že § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. nie je takým právnym predpisom, ktorého neústavnosť by najvyšší správny súd v konaní pred ústavným súdom mohol namietat, keďže:

- najvyšší správny súd nerozhoduje o tom, či funkcia konkrétnemu sudcovi z dôvodu podľa § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. zanikne;
- nerozhoduje ani o prerušení konania z dôvodu zániku funkcie sudcu podľa § 27 ods. 5 disciplinárneho súdneho poriadku;
- ustanovenie § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. nie je právnou normou, ktorej použitie by bolo rozhodujúce pre rozhodnutie o vine a treste.

19. Vychádzajúc z uvedeného, možno uzavrieť, že v okolnostiach posudzovanej veci najvyšší správny súd správne konštatoval, že pre podanie návrhu na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy neboli splnené zákonné predpoklady, predovšetkým chýba naplnenie požiadavky prejudiciality.

20. V druhej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyšší správny súd odkazuje na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej sú právne účinky derogačného nálezu ústavného súdu v konaní podľa čl. 125 ods. 1 ústavy orientované (v zásade) *pro futuro (ex nunc)*. Konštatuje, že sťažovateľovi ako disciplinárne obvinenému zanikla funkcia sudcu 31. decembra 2019 v dôsledku vtedy platného a účinného § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. Závery judikatúry ústavného súdu sú podľa najvyššieho správneho súdu zrejme v tom, že ak by aj ústavný súd derogoval časti tohto ustanovenia doplnené zákonom č. 282/2019 Z. z., taká derogácia by mala účinky len do budúcnosti. Preto by sa nedotkla účinkov, ktoré na základe tohto ustanovenia už nastali pred jeho derogáciou ústavným súdom, teda ani účinkov, ktoré mali na funkciu sudcu sťažovateľa. Podľa najvyššieho správneho súdu preto neprichádza do úvahy aktívna legitímácia na podanie návrhu na začatie konania podľa čl. 125 ústavy, a preto návrh sťažovateľa zamietol.

21. Ústavnému súdu je známa judikatúra prezentujúca už uvedené závery o účinkoch derogačného nálezu v prípade konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy. Uvažovanie a odôvodnenie napadnutého uznesenia tak nemožno považovať za svojvoľné ani arbitrárne – pretože je v súlade s aktuálnou judikatúrou ústavného súdu. Ústavný súd však dáva do pozornosti (nielen sťažovateľovi) istý vývoj rozhodovacej činnosti ústavného súdu v tejto veci.

22. Pri rozhodovaní ústavného súdu o aktívnej legitímácii všeobecného súdu na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov sa ako zásadné javí vyriešenie otázky konfliktu právnej istoty na jednej strane a požiadavky na účinnom presadení ústavnosti na strane druhej.

Výsledok vyhovujúceho nálezu ústavného súdu s nadväzným rozhodovaním všeobecného súdu aplikujúceho späťne už nový právny stav nemožno pripustiť, ak by na základné práva a slobody niektorého z účastníkov konania na všeobecnom súde vykazoval negatívny dopad prostredníctvom narušenia právnej istoty (PL. ÚS 24/2020).

23. V uznesení č. k. PL. ÚS 1/2023 ústavný súd prijal návrh najvyššieho správneho súdu na začatie konania o súlade právnych predpisov vo vzťahu k zákonu č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov na ďalšie konanie, teda vo veci, ktorá sa týkala vertikálnych vzťahov (rozhodovania orgánu verejnej správy o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb). V predmetnom uznesení zároveň uviedol, že „*Doterajšia judikatúra vo vertikálnych vzťahoch vychádzala z konštatovania splnenia podmienky prejudiciality*“, a to s poukazom na PL. ÚS 127/07 (zamietnutie reštitučného nároku správnym orgánom pre nesplnenie podmienky štátneho občianstva s následným súdnym správnym prieskumom), PL. ÚS 1/09 (nesprístupnenie časti požadovaných informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. právoplatným rozhodnutím ministra spravodlivosti Slovenskej republiky s následným súdnym správnym prieskumom), PL. ÚS 16/2017 (nevyhovenie žiadosti o priznanie invalidného dôchodku v dôsledku ustanovení zákona o sociálnom poistení vylučujúcich obdobia, za ktoré bol priznaný výsluhový dôchodok, zo započítania do obdobia dôchodkového poistenia vo všeobecnom dôchodkovom systéme), PL. ÚS 8/2016 (neodôvodňovanie rozhodnutí podľa zákona o pobyte cudzincov s následným súdnym správnym prieskumom), PL. ÚS 15/2017 (neodôvodňovanie rozhodnutí podľa zákona o azyle s následným súdnym správnym prieskumom; spojené s PL. ÚS 8/2016). Podľa ústavného súdu „*Odmietnutie návrhu navrhovateľa na konanie podľa čl. 125 ods. 1 ústavy vo veci sp. zn. PL. ÚS 6/2021 pre nedostatok prejudiciality z dôvodu absencie ex tunc účinkov prípadného derogačného nálezu ústavného súdu bolo ojedinelým vybočením z ustálenej rozhodovacej praxe.*“

24. V okolnostiach posudzovanej veci sa namietané ustanovenie § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. dotýka osobného statusu – funkcie sudcu a jej zániku. Ako však ústavný súd už uviedol, o zániku funkcie sudcu nerozhoduje žiadny orgán verejnej moci, dochádza k nej priamo zo zákona naplnením hypotézy právnej normy obsiahnutej v § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. Nejde teda o typické súdne konanie s dvoma účastníkmi konania stojacimi oproti sebe, kde by vyhovujúci nálež nevyhnutne mal negatívny dopad aspoň na jedného z nich, nepôjde dokonca ani o konanie ako také. O zániku funkcie nikto nerozhodne, a preto jediným subjektom, vo vzťahu ku ktorému by malo zmysel posudzovanie princípu právnej istoty, je sťažovateľ, ktorý však protiústavnosť § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. sám namieta. Otázkou konfliktu právnej istoty na jednej strane a požiadavky na účinnom presadení ústavnosti by preto v tomto prípade bolo potrebné posudzovať v prospech presadzovania ústavnosti a najmä v prospech ochrany základných práv a slobôd.

25. Uvedené závery ústavného súdu však nič nemenia na tom, že (s ohľadom na už uvedenú argumentáciu) pre podanie návrhu na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy neboli splnené podmienky. Ústavný súd preskúmaním výroku I napadnutého uznesenia najvyššieho správneho súdu a jeho odôvodnenia dospel k záveru, že ho nemožno považovať za svojvoľný alebo arbitrárny, resp. za taký, ktorý by popieral zmysel základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a že z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu na spochybnenie právnych záverov najvyššieho správneho súdu vyjadrených v napadnutom uznesení.

26. Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti nezistil žiadne skutočnosti nasvedčujúce súvislosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho správneho súdu a porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, túto v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie týchto práv výrokom I napadnutého uznesenia, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru výrokom II napadnutého uznesenia najvyššieho správneho súdu:

27. Sťažovateľ namieta, že napadnuté uznesenie je zjavne neústavné, pretože najvyšší správny súd mal jeho vec meritórne preskúmať a rozhodnúť namiesto toho, aby konanie prerušil.

28. Výrok II napadnutého uznesenia, ktorým bolo odvolacie disciplinárne konanie prerušené, vychádza podľa odôvodnenia napadnutého uznesenia z § 27 ods. 5 disciplinárneho súdneho poriadku v spojení s § 19 zákona č. 385/2000 Z. z.

29. Najvyšší správny súd konštatoval (a táto skutočnosť nebola sporná), že sťažovateľ podpísal vyhlásenie, v ktorom vyjadril súhlas so svojou kandidatúrou na kandidátnej listine politickej strany vo voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu. Podľa najvyššieho správneho súdu spornou zostala otázka, či vyhlásenie sťažovateľa datované (podpísané) 7. októbra 2019, t. j. pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 282/2019 Z. z., mohlo vyvolať následky predpokladané v tretej vete § 19 zákona č. 385/2000 Z. z., a teda či u sťažovateľa došlo preto k zániku funkcie sudcu.

30. Najvyšší správny súd poukázal na uznesenie ústavného súdu č. k. II. ÚS 349/2021, kde ústavný súd uviedol, že o retroaktívne pôsobenie novely vykonanej zákonom č. 282/2019 Z. z. nemôže ísť a dátum podpisu vyhlásenia nemá v kontexte novely č. 282/2019 Z. z. žiadnu relevanciu. Ústavný súd nemá dôvod neaplikovať závery uvedené v uznesení č. k. II. ÚS 349/2021 aj na prípad sťažovateľa a plne sa s nimi stotožňuje. Ustanovenie § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. síce hovorí, že „*podpísanie*“ vyhlásenia, v ktorom sudca vyjadrí súhlas so svojou kandidatúrou na kandidátnej listine politickej strany alebo politického hnutia vo voľbách do národnej rady, sa považuje za vzdanie sa funkcie, ale zároveň v predchádzajúcich dvoch vetách dotknutého ustanovenia nad všetky pochybnosti ustanovuje, že najdôležitejší moment je moment doručenia tohto vyhlásenia prezidentovi, a to buď Štátnou komisiou pre voľby a kontrolu financovania politických strán alebo samotným dotknutým sudcom. Ak by sťažovateľ podpísané vyhlásenie neodovzdal komisii, alebo by ho táto neodovzdala prezidentovi, účinky predpokladané § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. by nenastali, a to bez ohľadu na to, že by bolo vyhlásenie podpísané kandidujúcou osobou.

31. Disciplinárny senát svojím prvostupňovým rozhodnutím zastavil disciplinárne konanie proti sťažovateľovi podľa § 124 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z. z. (v znení účinnom ku dňu vydania rozhodnutia, t. j. k 28. januáru 2020), podľa ktorého disciplinárny senát bez ústneho pojednávania konanie zastaví, ak bol sudca odvolaný z funkcie, ak sa vzdal funkcie, alebo jeho funkcia zanikla podľa § 19 zákona č. 385/2000 Z. z.

32. Podľa § 46 ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku disciplinárne konanie, ktoré nie je k 1. decembru 2021 právoplatne skončené, a disciplinárne konanie proti prokurátorovi, v ktorom bol podaný návrh na začatie disciplinárneho konania po 1. auguste 2021, sa dokončí podľa tohto zákona.

33. Podľa § 27 ods. 5 disciplinárneho súdneho poriadku sa disciplinárne konanie prerušuje okrem iného aj vtedy, ak disciplinárne obvinenému zanikla funkcia vzdaním sa alebo ak bol odvolaný na vlastnú žiadosť; v disciplinárnom konaní sa pokračuje, ak bol disciplinárne obvinený opätovne vymenovaný do funkcie.

34. K prerušeniu disciplinárneho konania dochádza priamo zo zákona („... *sa disciplinárne konanie prerušuje...*“), t. j. aj bez toho, aby toto prerušenie najvyšší správny súd konštatoval. Právna úprava, podľa ktorej najvyšší správny súd postupoval, je stále platnou a účinnou právnou úpravou, a preto neostáva iné, ako konštatovať, že najvyšší správny súd postupoval správne, keď výrokom II napadnutého uznesenia konštatoval prerušenie disciplinárneho konania.

35. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že základné práva sťažovateľa výrokom II napadnutého uznesenia porušené neboli. Ústavný súd na základe uvedeného v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práva sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy, práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, porušeniu zákazu diskriminácie podľa čl. 14 dohovoru v spojení s čl. 1 protokolu, porušeniu zákazu zneužitia práva podľa čl. 17 dohovoru a porušeniu princípov právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho správneho súdu:

36. Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľa týkajúcu sa namietanej protiústavnosti § 19 zákona č. 385/2000 Z. z., ústavný súd uvádza, že týmito argumentmi sa v tomto konaní nemôže zaoberať. Ústavný súd vychádza z prezumpcie ústavnosti § 19 zákona č. 385/2000 Z. z., pričom táto prezumpcia ústavnosti zákona platí dovtedy, kým ústavný súd túto domnienku vo svojom rozhodnutí nevyvráti, a to v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy (II. ÚS 349/2021). Keďže žiadny subjekt takýto návrh nepodal, vychádzajúc z prezumpcie správnosti platí, že § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. je ústavne súladná právna norma, ktorá je súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky.

37. Vo vzťahu k ostatným právam, ktoré mali byť podľa sťažovateľa porušené, a to k právu vlastníť majetok (čl. 20 ústavy), právu na prístup k voleným a iným verejným funkciám (čl. 30 ods. 4 ústavy), porušeniu zákazu diskriminácie (čl. 14 dohovoru) a zákazu zneužitia práva (čl. 17 dohovoru) ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ porušenie týchto práv uvádza v kontexte dôvodov, pre ktoré považuje § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. za protiústavný. K porušeniu týchto práv tak podľa sťažovateľa nedošlo v dôsledku napadnutého uznesenia, ale v dôsledku prijatia (podľa sťažovateľa) protiústavnej právnej normy – zákona č. 282/2019 Z. z., a preto nemožno vidieť príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením a namietaným porušením uvedených práv.

38. Vo vzťahu k porušeniu princípov právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy ústavný súd zároveň uvádza, že tieto články ústavy majú svoje konkrétne vyjadrenie v jednotlivých

článkoch ústavy vrátane ustanovení o základných právach a slobodách. Neprichádza preto do úvahy izolované vyslovenie porušenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy v tomto konaní, ale ani ich porušenie spolu s porušením konkrétnych základných práv a slobôd.

39. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). Ústavný súd na základe uvedeného odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namieta porušenie práva podľa čl. 20 ústavy, práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, porušenie zákazu diskriminácie podľa čl. 14 dohovoru v spojení s čl. 1 protokolu, porušenie zákazu zneužitia práva podľa čl. 17 dohovoru a porušenie princípov právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho správneho súdu, ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

40. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

41. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde pripája k tomuto rozhodnutiu odlišné stanovisko sudca Peter Straka, ktoré sa týka výroku a odôvodnenia rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu